

Confessarius, si advertat, non praecessisse confessiones sacrilegas, non sit importunus in quaerendo, nec passim omnibus suadeat, ut consulant catalogos peccatorum, vulgo *Beichtspiegel*; unde saepius ex notitia peccatorum nunquam cognitorum augentur tentationes.

545. Q. II. An Landolphus recte egerit, confuse peccatis necdum confessis commiscendo jam confessa? R. Regulariter loquendo decens est, ait *Laymann* L. 5. t. 6. C. 3. n. 5. de ea re Confessarium admonere, ut is praesentem poenitentis statum cognoscere et conformem poenitentiam injungere possit; levior enim poenitentia injungi debet pro peccatis jam semel aut iterum expiatis, quam pro nunquam confessis. Hinc etiam in confessione generali poenitens prius debet explicare, quaenam peccata commiserit ab ultima confessione. Ita *Reding* hic n. 29. *Sanch.* tamen L. 1. in Decal. C. 10. n. 71., *Lugo*, *Tamb.* et alii affirmant, id absolute necessarium non esse; eoquod peccatum sit idem, sive illud jam semel confessus fueris, sive non. Denique circa repetitionem peccatorum *Suar.* Disp. 18. de Poenit. sect. 4. n. 9. monet, duo extrema esse vitanda: 1. Ne quis putet, per se loquendo, necessarium esse, peccata semel rite confessa iterum confiteri, quando de valore prioris confessionis rationabiliter non dubitatur. 2. Cavendus est contemptus necessariae dispositionis ex eo, quod peccatum jam sit remissum; nova enim confessio iteratam requirit dispositionem. *Ibid.* n. 10. cum *Richardo* ait, repetitam peccatorum confessionem fieri posse, quotiescumque homo movetur novo motu devotionis, erubescitiae et doloris.

546. Q. III. An peccata dubia sint materia confessionis? Ante R. *adverte*, quod tripliciter possis dubitare circa peccata: 1. An peccatum commiseris. 2. An id, quod commisisti, mortale sit an veniale. 3. An peccatum grave commissum fueris confessus, vel non. Praeterea ex dictis P. 1. n. 29. intellectus tunc proprie dicitur dubitare, quando proposita utraque parte nec praebet assensum nec dissensum alterutri, quia vel caret omni vel sufficienti motivo, quo ad ferendum iudicium actualiter determinetur; hinc si intellectus non praebet assensum vel dissensum ex alia causa, v. g. ob distractionem ad alia objecta, non dicitur dubitare. Dubium *negativum* definimus cum *Babenstuber* T. 8. P. 6. D. 2. a. 2. n. 18., quando suspensio iudicii accidit ob defectum vel omnis motivi inclinantis ad assensum vel dissensum, v. g. quando quis proposita quaestione: an stellae sint numero pares? ex defectu omnis motivi nec affirmat, neque negat, stellas esse numero pares: vel quando suspensio iudicii oritur non quidem ex defectu omnis motivi, sed ex defectu sufficientis ad determinandum intellectum, ut ferat de alterutro extremo iudicium. Dubium vero *positivum est*, quod nascitur vel ex motivis utrinque probabilibus et sufficientibus ad ferendum prudens iudicium de partibus contradictionis, vel saltem ex motivis pro una parte contradictionis affirmanda sufficientibus, licet non adsint sufficientia pro altera parte. Hoc genus dubii eatenus non est verum dubium, quatenus id, quod ex iis oritur, non est suspensio iudicii, quae est de essentia dubii. His praesuppositis,

547. R. *primo*: Qui dubitat *positive*, an commiserit mortale, vel an plene consenserit, tutius quidem agit, si illud confiteatur: non tamen tenetur confiteri. *Ratio est*, quia cum talis pro utraque parte habeat graves rationes, potest sibi formare prudens iudicium reflexum, quod non commiserit mortale, vel quod plene non consenserit; libertas enim est in possessione contra legem, quia ante illud dubium certo erat liber a lege confitendi, certae autem libertati superveniens dubium praevalere nequit. *Suarez* D. 22. S. 9. n. 6. Vide P. I. de conscient. probab. a n. 76. et de

conscient. dub. n. 53. Idem sentiunt de eo, qui *positive* dubitat, an peccatum certo commissum fuerit confessus; quia ob graves rationes potest deponi hoc dubium. Ita *Lugo*, *Dicast.*, *Gobat.*, *Stoz* hic n. 156. Contrarium videtur in praxi suadendum, quia lex confitendi est in possessione, et legi certae non satisfit per solutionem incertam, ideoque rationes pro priore casu allatae non pugnant pro hoc posteriore dubio *positivo*. *Jansen.* C. 92. n. 22. Pariter

548. R. *secundo*: Qui scit se peccasse graviter, dubitat vero mere *negative*, an sit confessus, tenetur adhuc peccatum illud confiteri. *Ratio est*, quia tunc lex confitendi est in possessione, nec potest stante dubio *negativo* (scilicet: quando intellectus destituitur omni motivo ex utraque parte) prudenter iudicari, illi satisfactum esse; nulla enim habetur ratio id iudicandi; ergo. Ita *Coninck*, *Hann.*, *Lugo*, *Carden.* in 1. Crisi D. 47. n. 41.

549. R. *tertio*: Qui dubitat *negative* primo vel secundo modo, an peccatum commiserit, vel an commissum sit mortale, tenetur id confiteri, non quidem ut certum, sed tanquam dubium, juxta sententiam, usum et praxim antiquissimam, ut ait *Babenst.* l. c., *Suar.* l. c. n. 7. cum *Palud.*, *Richard.*, *Soto Nav.*, *Sylv.* et aliis Summistis. *Ratio Suaresii est*: quia stante dubio *negativo* homo dubitat practice de obligatione confitendi; stante autem dubio pratico tutior pars est eligenda, nimirum quae magis removet periculum; atqui tutius est confiteri: ergo stante dubio *negativo* eligenda est confessio. *Major prob.* quia, qui mere *negative* ex defectu omnis motivi ex utraque parte dubitat, hoc ipso non habet prudens motivum ad deponendum dubium pro alterutra parte; similiter qui habet quidem rationes utrinque probabiles, non tamen sufficientes, ut possit se determinare ad ferendum iudicium pro altera parte, manet in dubio: ergo cum *negative* dubitans, an peccarit, non possit prudenter iudicare, se non peccasse, tenetur confiteri.

Conf. 1. Lex confitendi omnia peccata est certa et in possessione: incertum autem est, an peccata dubia reipsa non sint peccata; ergo lex confitendi manet in possessione. Praeterea *Suaresio* certum est, integritatem hujus iudicii sacramentalis postulare cognitionem hujusmodi dubiae conscientiae.

Conf. 2. Confitens de peccatis dubiis debet dolere; alias exponit Sacramentum periculo nullitatis: ergo etiam ea debet confiteri. Plura vide apud *Bardi* Discept. 6. de conscient. dub. C. 11. P. 4. §. 1. *Joannes Praepositus* contrariam opinionem ait esse speculative probabilem; concludit tamen, a nostra sententia, quae est communis, non esse recedendum. Objectiones *Caramuelis* solutas vide apud *Bardi* l. c. et *Babenst.* l. c. a n. 31.

550. De peccatis dubiis porro resolves. I. Bene distinguendi sunt scrupuli a prudenti dubio, ideo Confessarius regulas pro scrupulosis P. I. T. 1. C. 4. traditas in promptu habeat in confessionibus scrupulosorum.

551. II. Peccata dubia regulariter non sunt materia sufficientis absolutionis: hinc si quis confiteatur sola peccata dubia, monendus est, ut addat aliquod certum saltem veniale etiam ex praeteritis confessionibus, si nullum occurrat commissum ab ultima: quia non decet absque rationabili causa etiam conditionatam tantum absolutionem exponere periculo frustrationis, quod fieret, si peccata illa dubia revera non sint peccata: hinc *Laym.* l. c. cum *Suar.* tradit sequentem regulam: *Si Confessarius nullam certam, sed solum dubiam absolutionis materiam ex poenitente elicere possit, interdum sub conditione tacita absolvere eum poterit, si peccati gravitas, personae periculum, aliaeve circumstantiae id postulare videantur;*

interdum vero absolute supersedere, si nulla necessitas appareat, Sacramentum sub conditione ministrandi.

552. III. Qui confessus est peccatum certum ut certum, de quo tamen dubitabat, an sit mortale vel veniale, non tenetur id rursus confiteri, licet postea comperiat fuisse mortale, quia talis integre confessus est suum peccatum, et supponitur, nullam circumstantiam necessariam fuisse omissam. *Sanch. L. 1. Decal. C. 10. n. 69. Addit Babenst. l. c. n. 47.* quod ad valorem Sacramenti necessarium non sit ex institutione Christi, ut poenitens aut Confessarius certo cognoscat peccatum, an sit mortale vel veniale, cum id in omni casu scire sit impossibile; Confessarius tamen tenetur nosse, an hoc vel illud peccatum sit ex genere suo grave vel leve. Denique res plena periculi, maximeque inconueniens est, studio quaerere Confessarium indoctum et nescientem discernere inter lepram et lepram. Porro

553. IV. Juxta communissimam sententiam, qui confessus est peccatum mortale ut dubium, si postea deprehendat, esse certum peccatum, tenetur illud iterum confiteri. *Ratio* est, tum quia peccatum jam ut certum est in conscientia, tum quia postquam peccatum certo cognoscitur esse commissum, lex confitendi est certa: an autem satisfeceris obligationi, dum illud confessus es ut dubium, est plane dubium: ergo lex certa confitendi est in possessione. *Dicast. D. 9. dub. 2. n. 141. Jansen., Babenst. contra Arriag., Bosco, Sporer* hic n. 397. et alios.

554. V. Peccata dubia in confessione explicanda sunt ut dubia, non ut certa, juxta num. 518., quia peccata eo modo explicanda sunt, quo sunt in conscientia; imo poenitens si confiteretur dubia ut certa, mentiretur in re gravi. Ita *Sanch. l. c. n. 68.* ubi tamen eos a peccato gravi excusat, qui bona fide et quadam simplicitate ducti existimant, esse consultius in confessione plus, quam minus dicere.

CASUS IV. De Integritate materiali confessionis.

Leander vitae spurcissimae diu deditus tandem statuit emendare vitam: accedit proinde ad Confessarium, et confitetur: Ego peccata luxuriae commisi, et ut possem frui libidine, multa furta commisi. Interrogatus de numero et specie peccatorum reponit: Nec numerum, nec speciem propter diuturnam consuetudinem possum exprimere: quantitas furti non excedit centum florenos.

555. Q. I. An et quomodo debeat exprimi numerus peccatorum? R. Si sciatur certus numerus, debet exprimi determinate; si certus non sciatur, exprimi debet verisimilis, qui ad veritatem a conscientia dictatam propius accedat, v. g. commisi hoc decies circiter, vel plus minus; sub his enim verbis aliae aliquot vices continentur vel excedentes, vel minuentes numerum. *Primum* probatur ex *Trid. sess. 14. can. 7.* ubi requiritur, ut omnia et singula peccata, quorum memoria cum debita et diligenti praemeditatione habeatur, exponantur; atqui si sciretur, et non exprimeretur certus numerus, non exponerentur omnia et singula peccata: ergo. *Secundum* patet ex eodem C. 5. ubi *Trid.* ita docet: *Constat enim, nihil aliud in Ecclesia a poenitentibus exigi, quam ut, postquam quisque diligentius se excusserit, et conscientiae suae sinus omnes et latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum ac Deum suum mortaliter offendisse meminerit: reliqua autem peccata (tum quoad speciem, tum quoad numerum), quae diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem confessione inclusa esse intelliguntur.*

556. Q. II. Quid sit agendum cum Leandro, qui propter diuturnam consuetudinem nec numerum, nec speciem peccatorum exprimere satis

potest? R. Recogitet et exponat, quot annis immersus fuerit vitio, an paratus fuerit ad quaevis luxuriae vitia committenda cum variis hominibus: quoties circiter per mensem, septimanam aut diem solitus sit peccare cogitatione, verbo vel opere; recogitet, quoties circiter per septimanam aut mensem enormius peccarit, v. g. contra naturam, cum persona sacra, consanguinea, conjugata etc. Hac ratione Confessarius saltem prudens iudicium poterit formare de statu poenitentis, cui moraliter impossibile est, melius exponere numerum ac speciem. Vide P. I. de sexto praecepto Decal. Sic etiam satisfacit, qui diu odio habuit proximum, dicendo: Integro anno perstiti in odio, et quoties memoria inimici occurrebat, actus odii exercui, vindictam spirans, imprecans etc. id quod singulis diebus factum est. *Laym. L. 1. t. 3. C. 3. n. 3.*

557. Q. III. An, si quis numerum verisimilem per particulam circiter expresserit, postea vero reminiscatur, quod saepius peccarit, teneatur adhuc confiteri illum excessum? R. Si excessus ille sit modicus vel in se, vel respective ad numerum, quem expressit, non tenetur, quia sufficienter per particulam circiter fuit expressus, secus si notabiliter excedat. Juxta regulas autem prudentiae communiter quo major est numerus expressus, eo major etiam est excessus, qui in eo censetur contineri: sic in quatuor prudenter censetur contineri unum, in 9. aut 10. duo, in 30. tria aut quatuor, in 100. sex vel octo. Vide *Lugo, Navar., Diana P. 3. t. 4. Resol. 194.* Porro *τὸ aliquoties* non se extendit nisi ad 2. vel 3., *τὸ saepius* non nisi ad 4. 5. vel ad summum 6. vices.

558. Quid, si quis expressisset numerum certum sine circiter, v. g. Blasphemavi ter, postea vero certo recordaretur, quod quater blasphemaverit? R. Tenetur adhuc exprimere illam vicem, quia nullo eam signo aut verbo manifestavit. *Herzig* de munere Confessarii C. 3. n. 44. Qui bona fide dixit, se circiter decies quid fecisse, sed postea comperit, id vigesies a se factum fuisse, satisfacit, si in proxima confessione, omissis prioribus decem vicibus jam confessis, dicat se decies id fecisse. *Ratio* est: quia per binas illas confessiones totum numerum peccatorum exprimit. Plura de numero peccatorum vide in P. I. n. 289. et seq. item n. 313. et seq.

559. Q. IV. An et quale examen conscientiae praerequiratur ad integritatem confessionis? R. Requiritur diligens examen, vel ut ait *Trid. sess. 14. C. 5. de Poenit. diligens* sui discussio: hoc ipso enim, quod integritas ex praecepto divino requiratur, etiam praecipitur medium ad eam necessarium, scil. diligens discussio peccatorum. Quanta autem diligentia requiratur, unica regula vix potest definiri. Communiter requirunt AA. medietatem sive ordinariam, qualem unusquisque pro status sui conditione, et iudicii capacitate in re seria solet adhibere. Hinc breviorè examine indigent, qui frequenter, quam qui raro confitentur; rudes quoque ac imperiti non possunt tam exacte conscientiam discutere, sicut docti et probe instructi; ideoque Confessarius illos iuvare debet, ut ait *Laym. L. 5. t. 6. c. 8. n. 1.*, ubi addit, quod negligentia crassa, non vero levis tantum impediatur valorem hujus Sacramenti.

560. An, qui debilis est memoriae, teneatur scripto adnotare peccata sua? R. Juxta *Sporer, Fill., Bonac., Babenst. T. 8. P. 6. D. 5. n. 8.* contra *Vasq.* non tenetur, tum quia haec est diligentia extraordinaria, tum quia plerique, qui scribere nesciunt, absque hoc medio satisfaciunt integritati, tum quia per confessionem in scripto prudenter timeri potest, ne quo casu publicetur. Ex eadem ratione *Laym. et Palao* affirmant, nequidem mutum teneri confiteri scripto; eo quod hic modus confitendi secundum se sit publicus. *Suarez* vero, *Gormaz* et alii asserunt, eum qui subito destitutus

usu linguae, et aliter non potest integre confiteri, nisi ex scripto, et prudenter non timet manifestationem confessionis, teneri ad confitendum in scripto: qui enim tenetur ad finem, etiam obligatur ad media licita et secundum se facilia; ergo cum scriptura in his circumstantiis ponatur esse medium unicum, et cum absit morale periculum manifestationis, nec hoc medium sit magis publicum, quam nutus et voces, ad eam datur obligatio. Haec sententia tutior quidem est; illa tamen non caret sua probabilitate, praesertim quia, si quis scribere possit, facile etiam nutu poterit peccatum exprimere; ergo scriptura non est unicum medium.

561. Juxta *La Croix* L. 6. p. 2. n. 1196. ex communi sententia sufficit, si quis per litteras peccata mittit Sacerdoti, et postea coram Sacerdote, qui ea legit, praesens dicat: *Accuso me de illis peccatis, quae a me scripta legit Reverentia vestra, et peto absolvi.* Id tamen sine rationabili causa fieri non debet, quia est contra communem et ordinariam praxim Ecclesiae. Ib. n. 1199. affirmat *La Croix* cum communi, si Confessarius viderit, vel aliunde extra confessionem cognoverit peccatum tuum, satis esse si dicas: *Accuso me de illo peccato, quod nosti.*

Q. V. Quenam circumstantiae peccati necessario sint exprimendae in confessione?

562. Ante R. adverte. *Circumstantiae* aliae sunt *speciem mutant*, quae ratione sui addunt actui peccaminoso malitiam specie distinctam ab ea, quam actus de se habet; sic ablatio rei e loco sacro furto addit speciem sacrilegii. Aliae sunt tantum *aggravantes* vel *notabiliter*, quae malitiam peccati intra eandem speciem extraordinarie augent, faciuntque, ut idem peccatum sit multo gravius: talis est in furto circumstantia quantitatis notabiliter excedentis illam, quae constituit ordinarie furtum mortale, v. g. ablatio mille aureorum: item magis augent malitiam, major peccantis vehementia, intentio et duratio actus etc.; vel *non notabiliter aggravantes*, quae notabiliter non augent actum de se graviter peccaminosum. De circumstantiis speciem mutantibus locuti sumus P. I. n. 312. Jam

563. R. 1. Circumstantiae *impertinentes* non sunt explicandae in confessione; hae enim speciem peccati nec augent, nec minuunt, et idcirco dicuntur impertinentes.

564. R. 2. Circumstantiae generales, v. g. ingratitude erga Deum, inobedientia etc. non sunt specialiter exprimendae *per se* loquendo: hoc ipso enim, quod sint generales et inibitae in quovis peccato mortali, *per se* intelliguntur: ergo supervacaneum est eas addere, dicendo v. g. Sacrum omisi, ideoque ingratus fui Deo, inobediens Ecclesiae. Dixi *per se*, si enim eae circumstantiae formaliter et reflexe intenduntur, v. g. si quis ideo graviter vellet peccare, quia positive vult contemnere Dei auctoritatem in praecipiendo, deberet hanc circumstantiam, quae addit novam malitiam specificè diversam, exprimere. *Suar.* D. 22. §. 4. n. 15.

565. R. 3. Circumstantiae, quae peccati speciem tantum augent, vel minuunt venialiter, licite quidem et recte exponuntur, necessario tamen exprimendae non sunt; eadem enim est ratio harum circumstantiarum, quae peccatorum venialium. Circumstantia autem, ratione cuius peccatum ex genere suo veniale evadit mortale, aperienda est, v. g. mendacium quod cedit in grave detrimentum proximi, ita *Comm.* Item circumstantiae, quae peccatum ita minuunt, ut quod iis seclusis fuisset mortale, ratione earumdem fiat vel nullum, vel veniale tantum peccatum, exprimendae sunt in confessione, v. g. si quis in extrema necessitate abstulit proximo sibi necessaria in notabili quantitate, debet extremam necessitatem simul ape-

rire, quia alias se accusat de furto gravi, quod tamen non commisit. Vide *Bonac.*, *Stoz* L. 1. P. 1. q. 1. n. 82. et alios.

566. R. 4. Recte quidem exponuntur in confessione circumstantiae notabiliter aggravantes intra eandem speciem, nulla tamen est obligatio *per se* loquendo, eas in confessione exprimendi. Ita *Babenst.* T. 8. P. 6. D. 5. n. 20. cum *S. Thoma* in 4. D. 16. q. 3. a. 2. quaestiunc. 5. ubi ita habet: *Alii vero dicunt, quod non sint de necessitate confitendae nisi circumstantiae, quae ad aliud genus peccati trahunt; et hoc probabilius est.* Idem defendunt *D. Bonav.*, *S. Antonin.*, *Nav.*, *Less.*, *Stoz* l. c. n. 84., *Gobat* in *Alphab. confit.* n. 375., *Tambur.*, *Antonius Zerola*, *Sayrus*, *Regin.* et plures alii apud *Illung.* T. 6. D. 6. n. 77. *Jansen.* hanc sententiam vocat vere probabilem, et in praxi tutam, ita ut eam sequens non exponat Sacramentum periculo nullitatis, sicut non exponit, qui ex oblivione vel ignorantia inculpabili peccati speciem omittit; certum enim est, tunc sufficere confessionem formaliter integram, etsi non sit integra materialiter.

Rationes, cur haec sententia non tantum ut probabilis quomodocumque, sed ut moraliter certa admittatur, in Theologia Schol. sunt sequentes: 1. A iudicio gravissimorum DD. 2. Quia nulla obligatio est imponenda fidelibus tanquam necessaria, nisi de ea constet vel ex Scriptura, vel ex natura Sacramenti, vel ex doctrina Ecclesiae; atqui ex nullo horum capite constat, quod circumstantiae intra eandem speciem mere aggravantes necessario sint explicandae in confessione: ergo. *Prob. min.* Conc. Trident. sess. 14. c. 5. et can. 7. jus divinum circa materiam confessionis declarans, et expresse de circumstantiis peccatorum loquens nihil aliud statuit, quam *eas circumstantias in confessione explicandas esse, quae speciem peccati mutant;* ergo *Trid.* non agnovit ex Scriptura, nec ex natura huius Sacramenti, nec ex doctrina Ecclesiae eam obligationem, alias eam non dissimulasset, cum procedat doctrinaliter. *Confirm.* 1. Juxta R. J. ex can. 4. dist. 25. inclusio unius est exclusio alterius; vel ut alii declarant, in dogmaticis, quando affirmatur unum esse necessarium, et aliud tacetur, de quo similiter dubitatur, hoc negatur; atqui *Trident.* l. c. affirmat, necessarium esse ad integritatem confessionis, ut fideles explicent circumstantias speciem mutant, et tacet necessarium esse, ut explicent mere aggravantes, de quo tamen similiter dubitabatur; ergo negat id esse necessarium. *Confirm.* 2. Ex dictis de hac lege non satis constat; in dubio autem, an existat lex, ea non obligat, quia libertas manet in possessione; neque haec lex esset satis promulgata, cum eam plurimi et gravissimi DD. negent; ergo.

567. Contrariam sententiam cum gravibus AA. defendit *La Croix* l. 6. P. 2. n. 977. et *Henriquez* l. 5. c. 7. §. 6. quorum ratio est, quod omnia illa necessario exponenda sint in confessione, quae notabiliter variare possunt iudicium Confessarii; sed circumstantiae notabiliter aggravantes possunt notabiliter variare iudicium Confessarii: ergo. Patroni primae sententiae recte respondent *Dist. M.* Quae notabiliter possunt variare iudicium circa speciem et numerum peccatorum C. M. Circa circumstantias non variantes speciem, nec augentes numerum N. M. Reliquas object. vide in Theol. Schol.

568. Denique alii cum *Esparza* et *Laym.* L. 1. T. 2. C. 10. mediam viam tenent, dicentes, necessario exponendas esse circumstantias aggravantes, quae se tenent *ex parte objecti*, non autem quae se tenent *ex parte actus*. Sic ex horum iudicio non satis est confiteri: Commisi furtum grave sed definite dicendum, quantum abstuleris, v. g. Furatus sum centum aut mille aureos. Item in peccato incestus, ajunt, exprimendum esse, an persona sit in primo, secundo, aut tertio gradu consanguinea. Verum cum nulla solida disparitas sit, cur circumstantias se tenentes ex parte objecti,

non vero ex parte actus teneamur confiteri, manet in vigore prima sententia. Plura vide apud P. *Holzmann* Partis 5. Tom. 2. a n. 471.

569. Dixi supra n. 566. *per se loquendo* non esse obligationem, circumstantias aggravantes exprimendi, scil. quae oriatur immediate et directe ex ipso praecepto confessionis. Per *accidens* enim, et aliunde potest esse obligatio: ac 1. quidem si peccatum propter circumstantiam aggravantem sit reservatum, ne Confessarius forte non habens facultatem absolventi a reservatis, limites potestatis suae excedat. Sic in Archi-Dioecesi Coloniensi gradus consanguinitatis, vel affinitatis in incestu exprimendus est, quia incestus cum consanguineis, vel affinis in primo vel secundo gradu est peccatum reservatum. 2. Si duratio peccati tanta fuerit, ut prudenter credi possit, illud saepius moraliter fuisse interruptum, ideoque numerice multiplicatum; ut contingere solet in diuturno odio, longa dilatione restitutionis etc. 3. Si poenitens de tali circumstantia interrogetur a Confessario, cui prudenter visum fuerit, id interrogare necessarium esse vel ad debitam dispositionem a poenitente eliciendam, vel ad salubre medium procurandum, vel ad obligationem restitutionis recte imponendam. *Ratio* est, quia tunc Confessario tamquam Judici, Doctori, et Medico competit jus interrogandi: ergo etiam poenitenti incumbit obligatio ad interrogata respondendi; unde damnavit *Innoc. XI.* propositionem in ordine 58: *Non tenemur Confessario interroganti fateri peccata alicujus consuetudinem.* *Ratio* damnationis, quia Confessarius ad hoc ut rite absolvat, debet habere saltem probabile et prudens iudicium de recta poenitentis dispositione, ideoque habet jus inquirendi, an poenitens laboret impedimento veri propositi, quale praeter caetera est consuetudo peccandi. Deinde consuetudinario longe alia media praescribenda sunt: ergo. *Duarte V.* consuetudo n. 146.

570. At nonne poenitens *per se* tenetur aperire in confessione consuetudinem peccandi? R. *Per se* non tenetur; quia peccata praeterita non sunt circumstantia nova peccati hodierni speciem mutans. *Suar.* hic D. 22. sect. 4. n. 15. cum *Cano* contra *Sylvest.* Per accidens autem tenetur, si interrogetur a Confessario, ut patet ex n. praec. Vide *Lugo* de Poenit. D. 16. n. 201.

571. Q. VI. An poenitens in habita morosa delectatione venerea debeat exprimere objectum delectationis? R. Probabiliter non tenetur exprimere, nisi accedat desiderium opere peccandi, vel nisi expresse quis delectetur de persona non tantum ut objecto generice apto ad luxuriam, sed ut est conjugata, consanguinea etc. *Ratio* est, quia voluntas per simplicem complacentiam, sive morosam delectationem plerumque non tendit in objectum ut est a parte rei, sed ut proponitur ab intellectu; ergo si proponatur praescindendo a persona, in quam tendit delectatio, statu v. g. conjugali, vel libero, aut a circumstantia consanguinitatis etc., non contrahit diversam malitiam ex diversitate istorum statuum: atqui plerumque sic proponitur in simplici complacentia tantum sub ratione generica objecti venerei, praescindendo a statu personae: ergo. Ita *Stoz* L. 1. p. 3. n. 166. et seq. cum *Arriaga*, *Tambur.* et aliis. Contrarium defendunt *Salmanticenses*, T. 13. de peccat. D. 11. Dub. 3. n. 54. Dixi, *nisi accedat desiderium* etc., quia tunc intellectus proponit objectum non sub ratione generica objecti venerei, sed ut est affectum circumstantiis hujus vel illius status, aut conditionis.

572. Q. VII. An voto obstrictus debeat praeter delectationem morosam exprimere in confessione circumstantiam propriae personae? R. Voto obstrictus juxta communiorem id debet exprimere: de conjugato id pariter affirmant *Vasquez*, *Bonac.*, *Stoz* l. c. n. 167., idque probant ex communi

sensu fidelium, et praxi. *Hurtadus* vero, *Sporer* et alii de conjugatis id negant, eo quod conjuges se non obligarint ad abstinendum a delectationibus etiam internis circa alienas personas: prior sententia in praxi tenenda videtur.

CASUS V. De Integritate formali confessionis.

Lysippus Sacerdos vocatur ad aegrotum, quem usu linguae, et omni sensu destitutum reperit, ideoque anxius haeret, an et quomodo moribundum debeat absolvere. Idem dum in festis solemnibus magnus est concursus confitentium, audito uno alterove peccato, poenitentes absolvit; saepe etiam urget poenitentes, ut praeter peccata etiam complices manifestent.

573. Q. I. An ad integritatem confessionis sufficiat signum doloris, si moribundus loqui nequeat? R. *Affirmative*; ut infra de munere Confessarii dicetur, et in sequenti quaest.

574. Q. II. Quanam impotentia excuset ab integritate materiali? R. *Primo*: Excusat *impotentia physica* omnia peccata exponendi, quia praeceptum divinum utpote prudentissimum non obligat ad impossibile. Talis impotentia n. 524. assignata est in ignorante peccatum, vel non recordante invincibiliter, in muto, moribundo destituito loquela, vel ignaro idiomatis, quo utitur Confessarius; huc reducitur casus, quando ipse Confessarius viribus ita destituitur, ut ulterius confessionem excipere non possit, sed statim debeat absolvere dimidiata tantum confessione facta. Porro quamvis ignorans idioma Confessarii possit per interpretem confiteri, si velit; ad hoc tamen absolute non tenetur, tum quia haec confessio jam aliquo modo est publica, qualis tamen praecepta non est, tum quia ita confiteri difficile et periculosum est. Excipit *Tannerus*: nisi interpreti per se jam nota essent poenitentis peccata. *Quid igitur faciendum* Confessario, si nec linguam poenitentis graviter infirmi intelligat, nec ille per interpretem velit confiteri? R. Habito doloris signo illum absolvat. Vide P. *Gobat* T. 6. a n. 500. Facilis tamen habetur modus confitendi per interpretem: scil. Confessarius et poenitens sint in uno cubiculo, in proximo cubiculo sit interpres (vel si unicum tantum habeatur cubiculum, interpres faciem a poenitente penitus avertat, ita ut nullo modo illum videre queat): Confessarius vel ex indice peccatorum vel sine illo proponat peccata contra praecepta decalogi, Ecclesiae etc. Interpres singula proposita mox poenitenti in suo idiomate recitet, poenitens si commiserit hoc, quod proponitur peccatum, Confessario nutu id significet, simulque numerum ex digitis demonstret. Hoc modo solus Confessarius satis percipiet speciem et numerum peccatorum, quin interpres possit peccata poenitentis cognoscere.

575. *Secundo*: Etiam excusat *impotentia moralis*, quae tunc adesse censetur, quando ex confessionis integritate, vel poenitenti, vel Confessario, vel tertio grave damnum eveniret. *Ratio* est, quia praecepta positiva non obligant ordinarie cum gravi damno: atqui praeceptum confessionis materialiter integrae est positivum: ergo. Sic Confessarius tempore pestis vel morbi contagiosi, quando excipiendo totam confessionem incurreret periculum vitae, potest perceptis aliquibus peccatis confitentem absolvere. *Coninck* D. 7. Dub. 9. n. 75. *Babenst.* l. c. n. 42. Item instante praelio, aut naufragio, dum omnium confessiones non possunt excipi, Confessarius praesens potest omnes simul, dicto uno peccato, quod minus infamat (vel si aliter fieri nequeat, dicentes in genere, se esse peccatores) absolvere, dicendo: *Ego vos absolvo* etc. *Busemb.* l. 6. t. 4. c. 1. de Sacram. cum *Sa* et *Coninck.*

576. Q. III. An liceat Confessario in magno concursu poenitentium